

श्री साहित्या
साप्ताहिक पुस्तक

वर्ग २ रें.] ज्येष्ठ शके १८४६ [अंक ३ रा.

नलिनीदलगत जलमतितरलम् । तद्वत्जीवनमतिशय वपलम् ॥

अगमपि सज्जनसंगतिरेका । भवति भवार्णव तरणे नौका ॥
श्री शंकराचार्य.

संपादकः—लक्ष्मण गणेश महाजनी.

प्रकाशकः—रामचंद्र आमाराम तखंद.

श्री सार्वलीला कचेरी ५ दर्नर रोड पांढे. बी. बी. रेवने.

अनुक्रमणिका.

१३८

महाराजांचे अनुभव	१४०-१४१
स्पष्ट विषय	११७-११८
श्री सार्वसत्त्वचरित	३०५-३०६

सालमजकुरी गुरुपौर्णिमेनिमित्त शिर्डी येथील कार्यक्रम खालील प्रमाणे ठरला आहे.

१५ जुलई (मंगळवार) संस्थान समिती मीटिंग तिसरे प्रहरी ४ वाजता.

१६ जुलई (बुधवार) श्रीची पूजा व प्रसाद पुराण ३ वाजता दुपारी; भक्तमंडळीची सभा तिसरे प्रहरी ४ वाजता रात्र ९ वाजता.

१७ जुलई (गुरुवार) गोरगरीब लोकांस भोजन, रात्र १० वाजता आणि भजन; चावडीत पालखी नेणे व तेथे आरती

१८ जुलई (शुक्रवार) काला (सकाळी.)

Extracts from Shirdi Diary of the Hon'ble
Mr. Ganesh Shrikrishna Khaparde, Advocate,
Umraoti.

Pages 1—2

5-12-1910.

We reached Shirdi about 4 p.m. We put up in the Wada built for the convenience of people by R. B. Sathe. Madhavrao Deshpande was very obliging and helped us and treated us like guests. There are in the wada Tatyasaheb Nulkar with his family, Bapusahib Jog. and Babasahib Sahasrabuddhe. We all went to see Sayin Maharaj soon after our arrival. He was in the Musjid. After salutation I and my son offered the fruits brought by us and gave some money at his request. The Sayin Saheb then said that he has not been well for the last two years and more, that he used to eat only barley cake and take a little water. He showed his foot and pointed to a small sore, said it was the stringworm, that it was extracted but the string snapped and then it reappeared and so on. He said he heard that it would not be well with him till he went to his native town. He said he kept it in view but that was all, he cared more for his people than even for his own life. He said he found no rest as people troubled him. It could not be helped. Then he told us to withdraw which we did. Towards evening he passed by the Wada, and we went and saluted him. I and Madhavrao Deshpande were together. After we saluted, he said "Go to the Wada and sit quiet." So I and Madhavrao returned. We all sat talking. They have many miracles to relate.

Pages 3

6-12-1910.

In the morning I had a walk and after bath we all saw Sayin Maharaj going out with an embroidered big umbrella held over his head. Later on we went to Musjid. Sai Baba appeared to be somewhat excited. Then he got up, distributed the food accumulated there, and after giving Udi—ashes—requested us to withdraw. We did so. The midday meal was not served till nearly half past two in the afternoon. After it we sat talking, saw Sayin Maharaj in the evening when he came out for a walk. Later on we went to the Chavadi where Sayin Maharaj sleeps tonight. He was accompanied by the Umbrella of State, Silver stick, Chavaris and fans etc, etc. The place was tastefully lighted. The lady, who is known as Radhakrishna came out with lights. I saw her from a distance. Madhavrao Deshpande said he would be away tomorrow and return the day after. He asked for and obtained Sayin Maharaja's permission to go.

Pages 4 to 6

7-12-1910.

In the morning, after my prayer, Mr. Bala Saheb Bhate, who is a retired Mamlatdar, came to the Wada and sat talking with us. He has been staying here for some time and has a peculiar kind of calm on his face. We saw Sayin Maharaj as he was going out and went to him in the musjid in the afternoon. I, Babasaheb Sahasrabuddhe, my son Baba, Bapu-saheb Jog and children went together and sat there. Sayin Maharaj appeared to be in good humour. He asked Babasaheb Sahasrabuddhe whether he came from Bombay. Babasaheb replied

in the affirmative. Babasaheb was then asked whether he would return to Bombay. He again replied in the affirmative, but added that he could not be certain of remaining there as it would depend on circumstances. Sayin Maharaj remarked "Yes. It is true, you have many things on hand and have to undertake more. You should remain here some four or five days. You will be here, you should see for yourself. The experiences gone through are real. They are not fanciful. I was here thousands of years ago." The Sayin Maharaj turned to me and started on apparently a new track. He said "This world is funny. All are my subjects. I look upon all equally, but some become thieves and what can I do for them? People who are themselves very near death desire and make preparations for the death of others. They offended me a great deal. They hurt me a good deal, but I said nothing- I kept quiet. God is very great and has his officers everywhere. They are all powerful. One must be content with the state in which God keeps him. But I am very powerful. I was here eight or ten thousand years ago." My son asked him to tell a story as he told him before. Sayin Maharaj asked what story it was. My son replied that it was a story about three brothers who went to a Musjid. One of them wished to go out and beg. The others did not want him to do that, on the ground that the food obtained by begging would be impure and would pollute their chowka. The third brother replied that if the food spoilt the chowka his legs should be cut off &c. &c

Sayin Maharaj said it was a very good story. He would tell another when he was in the humour. My son said he did not know when the thing would happen, and if the humour recurred after he left, there would not be much use. Thereupon Sayin Sahib told him that he should rest assured that the story would be told before he left. I asked him why he was angry yesterday and he replied that it was because the Teli said something. Then I asked why he cried out "Do not beat Do not beat" today at the time of the distribution of food, and he replied that he cried out because the Patil family was quarrelling and divided among themselves. Sayin Sahib spoke with such a wonderful sweetness and he smiled so often and with such extraordinary grace that the conversation will always remain engraved in my memory. Unfortunately other people came and the conversation was interrupted. We were so sorry for it but it could not be helped. We returned talking about it. Tatyasahib Nulkar was not present during the first part of the conversation but came later on. Balasahib Bhate came in the evening and we sat again talking about the conversation.

Page 7

8-12-1910.

In the morning after prayer we saw Sayin Maharaj as usual when he was going out. Later on we went to see him in the afternoon but had to turn back as he was washing his feet. Babasaheb Sahasrabuddhe, myself, my son and a certain gentleman who came this morning formed the company that went and had to return. Tatyasahib

Nulkar did not accompany us. 'Later on we went again, but Sayin Sahib dismissed us very soon. So we returned. He appeared very much engaged in thinking out something. At night Sayin Sahib slept at the Chavadi and we went to see the procession. It was very nice. The gentleman mentioned above is a Police-Officer, I believe, Head Constable. He was charged with extracting money and tried by the court of sessions. He vowed to visit Sayin Maharaj if he was acquitted. He was acquitted and so came to fulfil his vow. On seeing him Sayin Maharaj appeared affected and said "Why did you not stay a few days there? The poor people must have felt disappointed." He repeated this twice. We learnt afterwards that the gentleman's friends pressed him to stay and that he did not comply with their request. He had never seen Sayin Saheb before, and ofcourse the latter could not have seen him before. The wonder is how Sayin Maharaj knew him and said what he did.

Page 9

9-12-1910.

I and my son intended going away today. I, the morning, after prayer when we went as usual to see Sayin Maharaj, he asked my son if he intended going away and added that we may go away. We thought the necessary permission had been granted and made ready to start. Baba packed all things and engaged a spring cart and another to carry our things, and in the afternoon went to formally see the Sayin Maharaj before actually starting. On seeing me Sayin Maharaj said, "Do you really in

tend going?" I replied "I wish to go but not if you do not permit." He said "Then you may go to-morrow or the day after. This is our house. The Wada is our house, and why need anybody be afraid while I am here? This is our house and you should look upon it as your own house". I agreed to stay and countermanded all engagements for departure. We sat down talking. Sayin Maharaj was in a very pleasant mood and said many pleasant things but I am afraid I did not understand him.

Pages 10-11

10-12-1910.

In the morning after prayer I told my son Baba never to mention anything about our going away to Sayin Maharaj. He knows all and would know when to send us away. As usual we saw Sayin Saheb as he was going out, and later on when we went to the Musjid, Sayin Saheb was very much pleased and told the story of a former life of a young girl who was playing with him. He said she was an artist and died and was as usual buried. Sayin Saheb passed that way and spent a night near her tomb. So she accompanied him. He kept her in a Babul tree and then brought her here. He said he was Kabir before and used to spin yarn. The conversation was exceedingly pleasant. In the afternoon Mr. Shridharpanth Paranjpe of Wardha accompanied by one Mr. Pandit, another Doctor, and a third gentleman came. Mr. Patwardhan, junior of Ahmednagar was with them. My son and he are old college friends. They all went to see Sayin Saheb and we all accompanied them. Sayin Saheb

treated them the same way as he treats every body and talked first of Teli, Marwadi etc. etc. Then he talked of buildings that are being put up and added "The world is gone mad. Every man has acquired a peculiarity of evil thinking. I never put myself on an equality with any of them. So I never listen to what they say. Nay, I never reply. What should I reply?" He then distributed "Udi" and told us to return to Wada. He singled out Patwardhan Junior and told him to stay behind as usual mentioning "tomorrow" as the day of departure. I and Babasaheb Sahasrabuddhe returned to Wada. It appears Paranjpe and his companions went to the Lady Radha-krishna. Bapusaheb Jog's wife has been ill. She has benefited very much by what Sayin Saheb says and he gives no medicine but apparently she lost patience today and wanted to go away. Even Bapusaheb Jog, out of sheer helplessness agreed to let her go. Sayin Saheb made repeated inquiries about her and when she was going, when, however, in the evening Bapusaheb Jog proposed to go formally to Sayinsaheb for asking permission, she said she felt better and did not wish to go.—we wondered.

Pages 12-13 11-12-1910.

In the morning after I finished my prayer and had a wash, Mr. Haribhau Dixit of Bombay with a few companions, Mr. Tarkhad son of the late Dr. Atmaram Pandurang, and Mr. Mahajani who is a cousin of Annasaheb Mahajani of Akola. we went to Sayin Saheb as usual and today's conversation

was both important and marked by two incidents. Sayin Maharaj said that he used to sit in a corner and desired to exchange the lower part of his body for that of a parrot. The exchange came and he did not realise for a year and lost one lakh of rupees. Then he began to sit near a post and then a great serpent woke up and was very angry. It used to jump up and also fall from above. Then he changed the subject apparently and said that he visited a place and the Patil there would not let him go unless he made a plantation and hard footpath through it. He said he completed both. Some people came in at this time. To the man, he said, "You have nobody but me to look after you." Looking round he added that she was a relation of his and had married the Rohillas who looted the man. Then he said, the world is bad. People were not as they were before. Formerly they used to be pious and trustful. Now they were unbelieving and disposed to contemplate the evil side, and then he added something which I could not catch. It was something about his father, grand father and his becoming the one and the other alternatively. Now as to the incidents, Mr. Dixit brought fruits. Sayin Sahab ate some and was distributing the others. Balasaheb, Mamlatdar of this Taluka, was there and said that Sayin Maharaj was giving away only fruits of one kind. My son told his friend Mr. Patwardhan that Sayin Maharaj accepted or refused fruits in proportion to the devotion with which they were offered. My son Baba tried to tell this to me and wished to do the same to

I was a bit late and missed a very interesting story told by him. He teaches in parables. It was about a man having a very beautiful horse, which, do what he could, would not go in pair. It was taken all round and given all the usual training, to no purpose. At last a *widwan* suggested its being taken to the place from which it was originally brought. This was done and then the horse went all right in the harness and became very useful. I heard the fragment of the parable. Then he inquired when I was going. I replied that I would go when he gave me permission of his own accord to go. He replied, "You go today after taking your meals" and later on sent curds by the hands of Madhavrao Deshpande as Prasad to me. I had it at meal, and soon after it, went to Sayin Saheb. He confirmed his permission to go as soon as I went. My son did not feel sure of the permission and so asked expressly and the permission was given in clear words. The Sayin Maharaj today asked Daxana of others, but nothing of me or my son. I was very low in funds and he appeared to know it. After saying good-bye to Mr. Nulkar, Mr. Dixit, Mr. Bapusaheb Jog, Babasaheb Sahasrabuddhe, Madhavrao Deshpande, Balasaheb Bhate, Wasudeorao and others' we left with Patwardhan, Pradhan, Kaka Mahajani, Mr. Tarkhad, and Mr. Bhide who came today. We caught the train about 6.30 p. m. at Kopergaon and travelled to Manmad, Mr. Bhide getting down at Yeola. I and my son will soon leave Manmad by the Punjab Mail.

Patwardhan. This made a little noise and Sayin Maharaj looked at me with an eye that blazed wonderfully and sparkled with anger. He demanded what I said. I replied that I was saying nothing and that children were talking with each other. He looked at my son and Patwardhan and changed the mood immediately. Towards the close Bala-saheb Mirikar remarked that Sayin Maharaj was talking all through to Haribhaoo Dixit. In the afternoon while we were at meals Mr. Mirikar's father who is an Inamdar and special Magistrate at Ahmednagar came. He is a very respectable gentleman of the old stamp. I liked his conversation very much. In the evening we saw Sayin Saheb as usual and at night we sat talking, and Mr. Nulkar's son Vishwanath did Bhajan as he does every day.

Pages 14-15

12-12-1910.

In the morning after prayer we saw Sayin Maharaj passing out as usual and sat talking among ourselves as usual. Mr. Dixit appears to have turned a new leaf altogether and spends a good deal of his time in prayer, and his temper which was always mild appears to have acquired the peculiar sweetness which is entirely due to internal calm. Rao Bahadur Rajarampant Dixit came soon after from Pulgaon. He said he had no intention of visiting Shirdi when he left Nagpur, but somehow at Pulgaon he made up his mind to visit very suddenly and made the journey practically on the spur of the moment. I was very glad to see him. We all went to see Sayin Saheb later on

रा. रा. रघुवीर भास्कर पुरंदरे राहणार वांटे यांचे
श्रीसाईबाबां वद्दल अनुभवः—

प्रथमतः मी शिरडीस गेलों तेन्हां मजबरोवर माझी आई, बायको, माझ्या मुली, भाऊ व भाचा असे होते. जातांना माझी लहान मुलगी फारच अजारी होती. त्यावेळीं माझ्या आईच्या मनांतून मुलीस लांबच्या प्रवासांत नेण्याचें नव्हतें परंतु मी कोणाचेच ऐकिलें नाहीं व तसाच निघालों तो दिवस श्रावण वा ५ चा होता. त्यावेळीं प्रथमच मी सर्व मंडळींसह श्रीच्या दर्शनास शिरडीस गेल्यावर पूजा, हार वगैरे करून मी लांब सर्पणाच्या खोलीपार्शी बसलों. परंतु मला श्रीनें आपल्या चरणापार्शी जवळ बोलवून बसविलें. मी पाय दाबूं लागलों व श्री मधूनमधून मला चिलीम देऊं लागले. ती घेण्याचें मी पुष्कळदां नाकारलें त्यावर बरीच मंडळी मजवर रागावली व म्हणाली कीं, बाबा आपणांस चिलीम देत असतां आपण घेतली नाहीं हें बरें केलें नाहीं अस्तु. मी तिसऱ्या प्रहरी पुन्हां श्रीच्या चरणापार्शी गेलों त्यावेळीं बरीच मंडळी तेथें होती. त्यावेळीं तर त्यांनीं मला जबरीनें चिलीम देऊन ओढण्यास सांगितली व म्हटलें कीं “लोक वेडे नाहींत. कांहींतरी विचार करूनच आपण वागावें.” पुढें अनेक वेळीं मी सर्व मंडळींसह श्रीच्या दर्शनास जात असें. एके दिवशीं श्री म्हणाले कीं जागा घेऊन वाडा बांधिल्या पाहिजे. त्या वेळीं श्रीच्या बोलण्याकडे मी फारसें लक्ष दिलें नाहीं. कारण, त्या वेळीं वाडा किंवा एखादें घर बांधण्याची कल्पनासुद्धां माझ्या मनांत येणें शक्य नव्हतें कारण माझी सांघतिक स्थिति त्यावेळीं फार भयंकर होती अस्तु. त्यावर श्री फकीर बाबास म्हणाले “पहा लोक मी म्हणतो त्याकडे लक्ष न देतां आपल्या फिकोरींतच रहातात. तूं तरी त्या रामभाऊला विचार कीं, तुला माझे बोलणें पटलें कीं नाहीं व तूं तसें करणार कीं नाहीं” त्या वेळीं फकीरबाबा सर्वत्रांना विचारण्यास लागलें कीं रामभाऊ कोण आहे. अर्थात् त्यावेळीं तेथें रामभाऊ नांवाचा मनुष्य कोणीच नव्हता. त्यावर श्री म्हणाले “त्या विश्वनाथाला विचार” विश्वनाथ या नांवाचाही तेथें कोणी नव्हता. त्या वेळीं श्री माझ्याकडे द्यात करून म्हणाले “त्या भट्ट्याला विचार.” त्यावर

मी श्रीच्या चरणीं मस्तक ठेवून म्हटलें की ही गोष्ट मजकडून मुळीच होणें शक्य नाही. त्यावर श्री म्हणाले की जें शक्य नाही तेंच मी करीन व कस्यु-
नही घेईन. तरीही मी म्हटलें की हें मला अगदी शक्य नाही त्यावर श्री
म्हणाले “मी तुला मस्त पैसा देईन. पुरून उरेल इतका देईन, मनमुराद
भरकें देऊंगा. मी तुल्या वगैरे घेऊन ठेविल्या आहेत तूं हो म्हण.” त्यावर
मी श्रीचरणीं मस्तक ठेवून म्हणालों की आपण असतां व असा आपला
आशिर्वाद असतां आतां मी कधी भिणार नाही. परंतु आपणच हें सर्व
केलें पाहिजे. कारण आपण सर्व जाणतच अहात. त्यावर बाबा म्हणाले
“अह्मा मालिक है.” व पुढें मला श्रीनें खिशांत हात घालून मूठभर पैसे दिले.
त्या सुमारे सहा आप्याच्या दिडक्या होत्या. त्या मी घेत नव्हतो तरी त्यांनीं
“ठेव, असू दे; आपल्याला पाहिजे आहेत” असें म्हटलें व माझ्या वंधूस
२ ढबू दिले. त्या वेळीं आमच्या मातोश्रीच्या मनांत नाशिकास जावयाचें
होतें. परवानगी विचारतां श्री म्हणत “जाऊं दोन प्रहरीं.” असें कर करून
मला त्यावेळीं श्रीनें अकरा दिवस ठेवून घेतलें व नंतर नाशिकास जाण्याची
परवानगी दिली. ती ही अशी “एक दिवस जावें, दुसरे दिवशीं रहावें व
तिसरे दिवशीं घरीं चालतें व्हावें.” परंतु मातोश्रीच्या तीर्थविधि संबंधानें
बाबा कांहीं बोलले नाहींत. त्याप्रमाणें दुसरे दिवशीं सकाळींच श्रीची आज्ञा
ध्यावयास गेलों त्यावेळीं मला आनंदानें आज्ञा व उदी व प्रसाद दिला. नंतर
आमच्या मातोश्री वगैरे सर्व मंडळी आज्ञा मागावयास गेली. त्यांना म्हणाले
“ त्याला सांगा कीं उपाशीं जाऊं नये. जेऊन खाऊन आनंदानें जावें ” त्या-
प्रमाणें त्या मंडळीनें मला सांगितल्यावरून मी पुन्हां गाडीतून सर्व सामान
बाहेर काढून जेवणाच्या तयारीस लागलों. नंतर श्रीची आरती वगैरे आठो-
पल्यावर आई बाबांस म्हणाल्या “ बाबा आपली नजर लेकरावर असावी.”
बाबा म्हणाले “ आई, मी माझा भाऊ एक सोडून हजार कोसावर असला
तरी त्याला विसरणार नाही व त्याला टाकून मी एवढेंही खात नाही व
खाणार नाही. अह्मा है. तूं कोठें त्याला वाढविलेंस ! मी लहान होतो तेव्हां
पासूनच त्याचे मागें पुढें असतों, जाव अह्मा अच्छा करेगा. मनमुराद

देवेगा. फिकीर करूं नको. ” नंतर आम्ही नाशिकास आलों व रा. रा. दामोदर पाराशरे हांच्या घरी उतरलों. त्यांनी आमची तर्तुज फार चांगल्या रीतीने ठेविली. तो दिवस भाद्रपद शु॥ ३ चा होता व संध्याकाळी मातोश्रीस सांगितलें की, तीर्थविधि करणें असेल तर करून घ्या. उद्यां करूं, आज श्री गणपती उत्सवाची गर्दी आहे असें त्यांनीं म्हटलें मातोश्रीचा बेत झाला. मला विचारलें तुम्ही तीर्थविधि करणार काय ? मी म्हटलें नाही. कारण श्रीची आज्ञा नव्हती. तरी आपल्याला करणेंच असल्यास माझ्या धाकट्या भावाकडून करवा असें मी म्हटलें व तसें ठरलेंही. परंतु श्रीची आज्ञा नसल्यामुळे त्या आमच्या बंधूला त्याच दिवशीं इतका ताप आला, व तो इतका चेत होऊन पडला की त्याला सूर्योदय व सूर्यास्ताचे भानही राहिलें नाही. ह्यामुळे मातोश्री वगैरे फारच घाबरली व त्यांनीं त्याला घरी आणण्याचा बेत केला. रा. रा. दामोदर पाराशरे हे फारच घाबरले व त्यांनीं मला सांगितलें की, आपण आतांच घरी जा. गाडी आहे. मी सांगितलें “मला आज रहाण्याबद्दलची श्रीची आज्ञा आहे. मी आज जाणार नाही व उद्यां तुम्ही रहा म्हटलें तरी मी रहाणार नाही. व त्याप्रमाणें सर्व मंडळी राहिलें व ते पराशरेंही तेथेंच रात्रीस वस्तीस राहिले. कारण बंधूचा ताप फारच वाढला. तरी पण तोच पहाटेस ४ वाजतां मला हांक मारीत उठला व तहान फारच लागली आहे, तरी कांहीं प्यावयास द्या असें म्हणाला तेव्हांच श्रीची उदी चहांत टाकून मी त्याला दिली व तो शौचास गेला. व त्याला इतकी हुषारी वाटली की, त्यानें व नंतर सर्वांनीं निघण्याची तयारी केली. त्यावेळीं त्यानें गाडीतून जावें म्हणून सर्वांनीं पुष्कळ आग्रह केला तो त्यानें न मानितां ट्रामपर्यंत पायानेंच आला व नंतर ट्रामनें स्टेशनावर येऊन गाडी आली तीत बसून सर्वजण घरी आलो. तेथेंही त्यानें गरम पाण्याने स्नान न करितां थंड पाण्यानेच कोलें व पुन्हा पूर्वीप्रमाणें ताजातवाना झाला. त्याच दिवशीं श्री गंगापूजन कोलें. त्यावेळीं आमच्या कुटुंबानें सर्व स्वैपाक केला. दोन्ही वेळची जेवणें झालीं. रात्रीस सर्व झोंपी गेलें. रात्री सुमारे ३ च्या सुमारास माझ्या कुटुंबाला जुलाब व उलट्या होऊं लागल्या.

सकाळी ८।९ वाजेपर्यंत हात पाय मार पडून निचेष्टित पडली. डॉक्टरांच्या आणले. ते म्हणाले "ही १।२ तासांची सोवतीण आहे कारण श्वासोश्वास थंड पडू लागला." सकाळी मी तिच्या सोऱ्याच्या वांगड्या घडण्याकरिता शेजारी सोनाराकडेस सकाळपासून होतो. त्या वेळी मातोश्री वगैरे सर्व रडू लागली व मला भावाने बोलावून आणले त्यावेळी तो पुढे आला व मी मागाहून आलों. त्या वेळी श्री दत्त मंदिराच्या समोर श्री उभे आहेत, दातांन झोळी व सटका आहे व मला म्हणाले की, वावरू नकोस उदी दे. घटका दो घटकांनी बरी होईल. मी आहे व मी घरी येऊन त्याप्रमाणे अर्धा शेर पाणी घेऊन त्यात श्रीची उदी घातली त्यावेळी सर्व आड आली की अशा वेळी थंड पाणी देऊं नको, परंतु मी कोणाचे न ऐकितां तिची दातखिळी उघडून हळू हळू तें उदी घातलेलें सर्व पाणी तिला पाजलें व तळस राहिलेली उदी सर्वांगास फासली व अंगावर पांघरूण ठेवले. सर्व मंडळा रडत वसली. मी स्नान करून श्रीची पूजा करून नैवेद्य दाखवून जेवलों व नंतर बाहेर येतो तो पुन्हा डॉक्टर आले. त्यांनी तिला पाहिलें व म्हणाले "आतां अंगास गरमी येत चालली असून नाडीही बरी आहे. आतां हिला मी दुसरे औषध देतो. मला विचारलें की हिला तूं काय दिलें ? मी म्हणालों की श्रीच्या उदीशिवाय कांहीं दिलें नाहीं.

पुढें सुमारे एक महिन्याने वाद्रे येथें थोडी जागा घेण्याबद्दल मला माझे एका स्नेहानें आग्रह केला. त्या वेळी मजजवळ कांहीं नव्हतें परंतु श्री समर्थलीला अगाध. मी ताबडतोब माझ्या स्नेहास पैशाबद्दल विनंती केली की मला जागा घेण्यास पैसे पाहिजेत. त्या वेळी त्यांनी मला कांहीं न विचारतां जागेला लागणारी रक्कम ताबडतोब मजपुढें ठेविली. त्या वेळी मी त्यास विचारलें तुला कागद लिहून देऊ का ? तो म्हणाला कांहीं गरज नाहीं. अर्गोदर तुझे काम उरकून घे. पैसे सावकाश येतील. तेव्हां ती रक्कम घेऊन घरी येऊन दुसरे दिवशीं जागेसंबंधी नक्की करून रजीष्टर खत वगैरे नोंदवून जागा कबज्यांत घेतली. येवढें जरी झालें तरी वाडा बांधणें

मला अशक्यच होते. म्हणून मी स्वस्थ राहिलों. त्यावर मी पुष्कळदां शिर-
डीस गेलों प्रत्येक वेळीं श्रीने वाडा बांधण्याबद्दल मला सांगायें, इ० स०
१९१२ च्या नाताळांत मी शिरडीस गेलों त्यावेळीं कै० वा० रा० रा०
नानासाहेब चांदोरकर व श्री० ह० हरी सीताराम दीक्षीत वगैरे बरीच मंडळी
शिरडीस श्रीदर्शन घेतल्यावर श्री म्हणाले " हा भाऊ मी सांगतो तें ऐकत
नाही. माणूस बोलत का हैवान बोलत." तेव्हां नानासाहेबांनीं विचारलें काय
बाबांनीं तुम्हाला काय सांगितलें आहे. त्यावेळीं मी त्यांना ह्या वाड्याबद्दल
सविस्तर हकीगत सांगितली तेव्हां त्यांनीं श्री बाबांस सांगितलें कीं हें काम
त्यांच्या शक्तीच्या अगदीं बाहेरचें आहे, तेव्हां त्यांनीं काय करावें हें
आम्हाला सांगा आपली आज्ञा असल्यास आम्ही त्याला वाडा बांधून देतो.
श्री म्हणाले कीं नाना माझा भाऊ अगदीं वेडा आहे. त्याला
लोकांनी फार तळून काढलें आहे. तरी तो कोणाला अवोचे अरे
म्हणत नाही. मी कोठवर पाहूं. माझ्या सरकारांत त्याचा पैका पुष्कळ आहे
तो मी त्याला देणार आहे. हा ऐकत नाही. तरी त्यांनीं कोणाजवळ मागूं
नये. मीच त्याला देईन. त्यांनीं माझेच ऐकावें. तरी देखील मी स्वस्त वसलों
कारण इलाज नाही त्यावर पुन्हा मी श्रीच्या उरसास गेलों त्या वेळीं तर मला
बरीच मेजवानी दिली ती मला ह्यातभर पुरणार आहे. मी व नांदेडकर
गणपतराव वकील हे श्रीच्या पायरीपाशीं पहारा करीत असतां श्रीची तवि-
यत एकाएकीं गेली. निदान एकाएकीं काय झालें असेल तें असो असें मला
वाटलें. त्यावेळीं श्रीच्या उरसास सुमारे २०००० लोक असावे असा माझा
अंदाज होता कारण शिवेंच्या ओढ्यापलीकडे व राहत्याच्या बाजूलाही पहिल्या
ओढ्यापलीकडेपर्यंत माणसें गच्च होती. थाळी फेकल्यांस खाली पडलीं
नसती व ही सर्वत्र मंडळी श्रीच्या दर्शनाची अपेक्षा करीत होती. त्या वेळीं
आम्ही थोडथोडी मंडळी दर्शनास जाऊं देत असूं. माणसें जात येत होतीच
असें असतांना श्रीनें एकाएकीं. नरसिंह रुप धारण करून ते जे उठले ते
माझ्या जवळ येऊन माझ्या आंगावर माणसें घालतो मला मशिदीत वसू देत
नाही व चावडीतही वसू देत नाही असें म्हणून माझे नाक धरून व दुसरे

हातांत सटका घेऊन मला हाताने लोटीत व तोडाने म्हणत की काढ माणसे बाहेर व मी हेवांन आहेका माणूस आहे तें तुला दाखवितों. " ह्या प्रमाणे आम्ही माणसे बाहेर घालवीत होतो व तीं पळण्यास लागली होती परंतु माझ्या पाठीमागची गर्दी कमी होईपर्यंत मला चुलीपाशी आणलें व तेथून व्हिटकारी उचलून मला शिब्यांच्या (आशिर्वाद) पुष्पवृष्टीची सुरवात केली व माझ्या पाठीमागे वेशीपर्यंत धांवत आले मी पळू लागलों तों चुलीजवळ भितीपाशी उभे राहून अंदु वाण्याच्या दरवाजावर दगड फेंकू लागले मला तोंडाने म्हणाले " तूं पळतोस कुठें तुला पळण्यासाठी आणला नाही तुला ह्या माझ्या मशिदीत माझ्या हाताने गाडीन. पाणी मागूं घ्यायचा नाही घाद राख. मी तुला सोडितों काय ?" दुसरे दिवशी पुन्हां नेहमी प्रमाणे आम्ही पायरी पाशी उभे राहून मंडळीची व्यवस्था करित होतो. त्या वेळीं श्री आनंदीत होतें पण पुढें त्या संध्याकाळी पुन्हां मजवर रागावलेत ते असेकीं, मी व ह. अ. पंडीत असे आम्ही दोघे इसम घांटेकरितां नेलेले तिचें ब्राकेट बसविण्याकरितां आम्ही दोघे जण आढ्यावर उभे राहून पूर्वी घातलेलीं पहार काढून तें वळवित होतो त्या वेळीं श्रीची संध्याकाळची फेरी होऊन ते परत येत होते. त्या वेळीं बाहेरील मंडळीनें घांटांधलेला दोर सोडून श्री मारतील म्हणून ते पळाले. आम्ही दोघेजणच वर तें घांटेचें वजन सांभाळून राहिलों होतो. परंतु तें वजन फारच असल्याकारणाने भार सोसणें अगदीं असह्य झालें होतें. तथापि आमचा नाइलाज होता. सोडतो तर दोघेही मरतो करितां मोठ्या काळजींत मी श्रीचें ध्यान करित होतो. व आतां तुम्ही सांभाळा म्हणून धांवा कला इतक्यांत श्री पुढें चावडी पर्यंत न जातां एकदम आंत शिरले व तेथें जवळ येऊन खांबास हात धरून ' पोरे मरतात " असें म्हणून वर पाहूं लागलें व या पळता कशाला पोरे मरतात तरी देखील कोणी जल्दीनें येत नाही असें म्हणाले मग श्रीनें काय केलें तें त्यांचे ते जाणोत परंतु आम्हांला दोघांनाही तो ब्राकेटचा दांडा घालतां येऊन मग अमच्या वरचा भार अगदीं नाहीसा झाला. नंतर त्याची चूक वगैरे घालून आम्ही स्वस्थ झालों तरी देखील श्री तेथेंच एक सारखेच

स्वाम्याकडेस पहात होते. नंतर आम्हाला फारच मीठी वाटू लागली ती
जर खाली उतरलों तर श्री मारतील परंतु घरी उभे रहावन नव्हते मग
मनाचा निश्चयकरून घाट वाजवून खाली उतरलों व त्याच श्रीच्या चरणां
नमस्कार घातला त्या वेळी पहिल्याने फारच रागावले व म्हणाले की आपण
बेवढ्यासारखे करू नये. आतां दोघेही मेले असते. लोक पळाले चराट सोडून
मी कुठवर तुला सांभाळू आपणा गरिबोको वाली अल्लाहै अल्लासे कोई नहि.
जा आतां वाड्यांत बसून राय. कुठे जाऊं नकोस. वाड्यांत गेलों तो चावडी
झाल्यावर माझे डोकें दुखू लागलें तें इतकें की माझ्याने सोसवेना. मात्र
आम्ही त्या दिवशीं श्री राधाकृष्ण आईस बाबा भाकरी देत असत त्यांतील
कांहीं तुकडे राहिलेले ते साफ करून कुटून त्यांत मिरपूड वगैरे घालून शिजवले
व थोडी चण्याची डाळ उसळ ही केली होती. ती चावडी आटोपल्यावर
सर्वत्र मंडळीस चावडीत बसवून त्यांना तेथें खाण्यास देत होतो व त्यांतलाच
नैवेद्य एका ताटांत घालून मी श्रीस तेथेंच चावडीत ताट व पाण्याचा खुजा
वगैरे घेऊन गेलों यावेळी श्री मजवर फार रागावून मजवर नित्याची पुष्प-
वृष्टी करूं लागले तरी मी तें ताट वगैरे तसेच न भितां श्रीच्या उशापारीं
आरशाजवळ ठेवले त्यावर श्री “चेवळास माझी बरोबरी करतो याद राख
तुला दावितों मी आखी रात निजू देत नाही चावडीत बी बसून देत नाही
व मशिदीत बी बसु देत नाही हे घेऊन जाय नाही तर मी फेंकून देईन ”
मी म्हणालों बाबा तो आपला नैवेद्य ध्या मग मंडळी घेतील. ते म्हणाले
“तूं खाय मंडळीला खाऊं घाल मला नको तरास देऊं.” मी म्हणालों
“बाबा आपण सकाळीं खालना ” ते म्हणाले “आतां घेऊन जाय सका-
ळचे सकाळीं पाहून घेऊं मंडळीना सर्वांना घाल तूं खाय ” मग मी तें
ताट नेऊन कपाटांत झांकून ठेवले व सकाळीं श्री राधा कृष्णा आईनें तें
प्याहारीच्या वेळी मजकडून नेवविलें तें मशिदीत नेलें कारण मला डोके-
दुखीमुळे अगदी चैन पडत नव्हतें. त्यावेळी फकीर बाबा श्रीस म्हणाले मालिक
पुरंदर तो रातमें बहुत रोनाय उसका सीर बहुत दुखता है कुच निगा करो

गरिब विचारा आखा दीनरात मरतें है कुच धूप नय देखता रातकु सोता
 नै कुचना कुच कररेता. उसकू येतना बेमार करना नहीं " बाबा
 म्हणाले " उसकू बहुत उत आया है मेरे अंगली दालता मेरेकू चावडीने
 नय बेठने देतां मसोदमे नय बेठने देता " फकीर बाबा म्हणाले तो की
 मालिक वो आपने वासते सारा रात दीन मरता उसकू कुचवी दवा देव.
 बाबा म्हणाले अह्वा अच्छा करेगा. परंतु डोकें दुखणें राहिलें नाही. मग
 श्री० काकासाहेब माधवरावांना म्हणाले " माधवराव पुरंदर्यांच्या डोक्याक
 कांहीं औषध करा ते रात्रंदिवस एकसारखे रडतात हैं बरें कां ! त्यावेळीं
 माधवरावांनीं कांहीं औषध केलें तेव्हां तर डोक्यानें मला फारच जाच दिल्या
 व मी फारच बेमार झालों. इतक्यांत काकासाहेब श्री कडून परत आल्यावर
 मला विचारूं लागले कीं, काय कमी आहे कीं नाही ? तेव्हां मी म्हणालों
 पहिल्यापेक्षां जास्त आहे. मग ते हांसत हांसत म्हणाले " आतां श्री बाबाच
 काय करितील तें पाहूं चला थोड्या वेंळानें आपण बाबाकडेस जाऊं त्यांना
 विचार म्हणजे बरें होईल " त्याप्रमाणें आम्ही थोड्या वेळानें श्रीकडेस गेलों
 त्यावेळीं त्यांनींही बाबांना सांगितलें, बाप्साहेब जोग व फकीरबाबाही फार
 सांगूं लागले परंतु श्रीनें मला तेथें बसूं दिलें नाही. बसण्यास पहारें तो
 सटका ध्यावयास उठले व नित्याची पुष्पवृष्टी करूं लागले मग मी तसाच
 श्री राधाकृष्णा आईकडेस गेलों. त्यांनाही फार वाईट वाटलें व त्या माझे
 डोकीवर कोळनवाटरच्या धड्या वगैरे ठेऊं लागल्या परंतु आराम म्हणून
 कांहीं नाही. जास्तच होऊं लागलें मग तेथेंच रडत पडून राहिलों. तो तसाच
 सहा दिवस तेथेंच होतों परंतु तें माझे डोकें दुखणें कमी झालें नाही. पुढें
 मला घरीं जण्यास परवानगी दिली व एक दो दिवसांनीं अह्वा अच्छा करेगा
 असें म्हणाले व उदी व वरदहस्त शिरी ठेवून वाडा लवकर बांध मला
 यावयाचें आहे असें म्हणाले. तसाच मी निघालों माझे डोकें दुखणें घर

श्री साई लीला

(अपूर्ण)

भक्तियोग.

चक्र पहिलें. (मूलाधार)

हठयोगांतर्गत षट्चक्रांतील प्रथम चक्र मूलाधार चार पाकळ्यांनी युक्त असें कल्पिलें आहे. त्याचप्रमाणें भक्तियोगांत मूल आधार (पहिलें चक्र) मुमुक्षुत्व; इष्टदेवत सद्गुरु; चार श्लोकरूपी चार पाकळ्या ही कल्पना निर-
हंकार वृत्तीनें सद्गुरु हेंच आपलें अनन्यशरण्य या भावनेनें करुणा भावनें ही भक्तीची प्रथम पायरी]

पृथ्वीछंद.

किती विनवुं मी तरी अझुनि कां दया येईना । प्रभो तुजविणें मला जगति कोणीही अन्यना ॥ पतीत खल मी परी, बघुं नको दयाळा उणें । आम्ही न जरि पापि, पावन तुला न कोणी म्हणे ॥१॥

तुवां अमित पातक्यांस दिवली गती उत्तमा । मलाच मग कां उपक्षेसि प्रभो निवारी तमा ॥ झणीं करिसि साचती प्रभु त्वदीय व्रीदावली । भवीं तुजसि आर्तवाहति, तयांस तूं माऊली ॥ २ ॥

सदैव अपराध ते करितसें जरी लक्ष मी । प्रभो तुजविणें नसे जगति या कुणीही क्षमी ॥ प्रहार धरणीस कां करि मदांधसा कोटि गा । पडेल; तरि मातृवत् धरणि त्या धरी पोटीगा ॥ ३ ॥

कधीं न कळतां वसे त्वदिय पादपद्मावरी । प्रभो मदिय चित्त-
भृंग तरि तूं कृपा ती करीं ॥ क्षणैक नयनेंदुते वळवि सत्तरी त्यांकडे ।
तयीं मुकुलितां पदाब्ज मम चित्त तेथें अडे * ॥ ४ ॥

चतुष्पटल भक्तियोगिं रचि मूल आधारजें । सुचक्रातव तान्हुलें चरणि ठाव त्या देइजे ॥

* आपण होऊन मन पायीं लागत नाही म्हणून प्रार्थना की कधी चुकून हा मनोभ्रमर पदकमलावर बसेल तर तत्क्षणी आपले नयनचंद्र त्यांकडे वळव; म्हणजे पद्म बंद होऊन भ्रमर आंतच अडून राहील. हा भावार्थ.

श्रीराम

मुंबई सन १०, १२.

शिर्डी येथील प्रसिद्ध अवलिया श्रीसाईबाबा यांस पाहण्याची मना
अत्यंत उत्कट इच्छा झाली त्यावेळी त्या समयाला अनुसरून ओप्रेरणेने
कांहीं कविता झाल्या. ह्या कविता त्यांचे भक्त श्रीयुत हरी सिताराम दीक्षीत
जालिसिटर, मुंबई हे त्यावेळी शिर्डीला होते असे ऐकल्यावरून त्यांचे नांव
पाठविल्या त्या खाली देत आहे.

श्रीसद्गुरु कृष्णपादारविंदेभ्योनमः—

आर्या

स्फुरलें मानस येथें, वर्णाया गूण साई बाबांचे ।
सद्गुरु कृष्ण कृपेनें, बोलो रसना सदैव ते वाचे ॥ १ ॥
वदवी श्रीकृष्ण गुरु, स्थिर चर व्यापक अखंड सुखकारी ।
सहकारी संसारीं, भवभय छेदक दयाब्धि अधहारी ॥ २ ॥
कृष्णार्पण होवो हे, सुखदायक गोड बोल बाळाचे ।
करद्वय जोडुनि विनती, पुरवो लडिवाळ कृष्ण बाळाचे ॥ ३ ॥

आर्या

सुखकर दशन देई सदय हृदय स्वामि साईबाबा हो ।
स्तलों या भवपंक्तीं, ने विलया साहि साई बाबा हो ॥ १ ॥

पदे

पद १. (राम स्मरावा राम या चा०)

सदय हृदय तूं दयाळ । साई बाप । सदय हृदय तूं दयाळ
॥ ध्रु० ॥ शिरडी ग्रामीं अवतरुनी करी, दीन भक्त प्रति पाळ ॥ साई
बाप ॥ स० ॥ १ ॥ भक्तकाज कल्पद्रुम स्वामी, अससी षड्विपु काळ
॥ सां० ॥ स० ॥ २ ॥ नमती जे तुज अनन्य भावें, गळवुनि हंकृति
व्याळ ॥ सा० ॥ स० ॥ ३ ॥ मुक्त करिशि त्यां दर्शन मात्रें, स्वानुभवं
तत्काळ ॥ सां० ॥ स० ॥ ४ ॥ राव रंक समसमान तुजला, अभेद तू

सर्वकाल ॥ सां० ॥ स० ॥ ५ ॥ कृष्ण गुरु कृपे वचनां सदा, कृष्ण
हृदयीं तू अहल ॥ सां० ॥ स० ॥ ६ ॥

पद २. (अहारे कृष्णा मुकुंदा या चा०)

येई येई साईनाथा । दे दर्शन मज झडकरि आतां ॥ ध्र० ॥ मन
धांवले चरणीं । म्हणुनी स्मरिला तुज मी स्मरणीं ॥ पवित्र शिरडी
तरणी । केलि महा अधिकारि महंता ॥ ये० ॥ १ ॥ भक्त तुझे गुण
गाती । नानापरि जगीं नाचति ध्याती । ऐसी सकळिक स्याती । जहाली
क्षणमात्रे अवचीता ॥ ये० ॥ २ ॥ संत दयाळ तुम्ही हो । आर्त पुरवा
मज दर्शन द्या हो । या या या या या हो । वाद्वेवीं तुज पाहिन आतां
॥ ये० ॥ ३ ॥

पद ३. (रुचती कां तीर्थयात्रा या चा०)

प्रिय साई येई येई मज भेटी देई । वाद्वेवीं लुब्ध झालों पहा
साई हृदयीं हो ॥ ध्र० ॥ हृदयीं तू सदा माझ्या भरलासी साई हो ।
निरिक्तीतां तूच साई क्षण पल पल दिससि हो ॥ प्रि० ॥ १ ॥ लडि-
वाळ ऐक माझे त्वत्चरणा चुरिन हो । याद्वेनी काय माझ्या आहे या
हार्ति हो ॥ प्रि० ॥ २ ॥ लक्षिन मी मार्ग तूझा चातकवत् साई हो ।
गुरु कृष्णा आर्त पुरवीं या जन्मीं ऐशि हो ॥ प्रि० ॥ ३ ॥

पद ४. (जाते की मम० याचा०)

भेटसि कथि तू साई बाबा मज या मोहमयीं । त्वत्तनु कांति
अवलोकाया आस सदा हृदयीं ॥ ध्र० ॥ जरि मी तूझा असें दयाळा,
तरि धांवनि येई । क्षणभरि तरि तव तनु दावीं रे, येउनियां समयीं
॥ भे० ॥ १ ॥ भक्तकाम कल्पद्रुम तुम्हां, वदति ठायि ठायीं । भेद
अभेदा रहित तुम्हां ना, राव रंक कांहीं ॥ भे० ॥ २ ॥ साच असे
ग्रह एकवार तज, वज्रया त्या कावीं । येई धांडनी या मोहमयीं,
कृष्ण दास अन्वयीं ॥ भे० ॥ ३ ॥

पद ५. (सुखकर कर साधूंचा संग या चा०)

धरिसि जरी साई चरणि विश्वास ॥ धृ० ॥ मायायय हा धन-
निधि तरुनी, मुरशिल तत्पदि खास धृ० ॥ १ ॥ निदिध्यास अनु-
दिनी धरिसि जरि, पावसि ब्रह्म पदास ॥ धृ० ॥ २ ॥ साई अनुभव
दुर्लभ बापा, जा वय त्या वंशास ॥ धृ० ॥ ३ ॥ धांवत धांवत जा
जा झडकरीं, घट धरीं चरणास ॥ धृ० ॥ ४ ॥ उत्तम हा नर जन्म
नराचा, व्यर्थ करुं नको त्यास धृ० ॥ ५ ॥ कृष्ण कृपान्वित कृष्ण
दिनाच्या दवडुं नको वचनास ॥ धृ० ॥ ६ ॥

पद ६. ('प्रभु अखंड सुखमय रामचि हा या' श्रीसद्गुरु

बांदकर महाराजांच्या पदाच्या चालीवर)

प्रिय साई सुखद पद सोडुं नका । नका भुलूं आप्त सुत धन
कनका ॥ धृ० ॥ साई चरण करि हरण पाप निधि । लक्षि धरीं ही
खूण । त्यजुनि विकल्पा जाण । साई करिं आप्त सखा ॥ प्रि० १ ॥
साई संत महंत नरारे । घे अनुभवें तूं प्रचित । हो येथें सावचित् ।
मोहु नको या मामा काका ॥ प्रि० ॥ २ ॥ दक्ष होउनि पदिं लक्ष
लावितां । मोक्ष तूज प्रत्यक्ष । साक्षि लाविं तूं अक्ष । नको करुं वैखरी
तूं ही फुका ॥ प्रि० ॥ ३ ॥

श्रीयुत दिक्षित यांसी—

अंजनीगोत—

प्रिय दीक्षित तुम्हीं कृपा करुनियां । कळवा मम बाबांसी
विनया । मन्मानस वघण्या तव काया । आतुर बहु झालें ॥ १ ॥ जरि
मी देखें सदैव तुजला । परि वेडें मन घेई भ्रमाला । अक्ष धांवती
वघण्या तुजला । या या झडकरिं हो ॥ २ ॥ तव चरणांवरि ठेविन
प्राथा । सखया माझ्या साई नाथा । मनिं आणुनियां साई समर्था ।
या या झडकरिं हो ॥ ३ ॥ गोर गरिव दुर्बळ बहु येथें । पाहाती साई

मम मार्गाति । कृपा करुनियां मुंबापुरितें । या या झडकरि हो ॥ ४ ॥
हं जग तुमचें तुम्हीं जगताचे । न तुम्हां वारे आपणसाचें ॥ कनकाळ
तुम्हीं अखिल जगाचे । या या झडकरि हो ॥ ५ ॥ प्रिय दीक्षित ही
किंवा मम कळवा । प्रिय साईचें मन तुम्हीं वळवा । तळमळ माझ्या
मनिची निववा । नमन तुम्हां पायीं ॥ ६ ॥

साकी—

अंतर माझें जरि तव चरणीं, मत्प्रिय साई नाथा । एकवार
तरि येउनि येथें, भेट देई अनाथां ॥ अंतर साक्षी तूं । मग कां येनि
न धांवुनि तूं ॥ १ ॥

अनुष्टुप—

लक्ष कोटी दोष माझे साई बापा क्षमाकरा । दास मी विनवी
तुझा जोडुनी उभया करा ॥ १ ॥

अनुष्टुप—

मी माझे लिहिणें नाहीं, दयाळा कृष्ण सद्गुरू । लिहिता लिह-
वीता तूं दास हा तव किंकरू ॥ १ ॥

श्रीमद्सद्गुरू कृष्णार्पणमस्तु.

सदरील कविता शिर्डी मुकामी पाठविल्या, त्याचें उत्तर श्री साई
बाबांनीं पाठविलें. हें उत्तर त्यांच्या एका भक्ताच्या हस्तांतून पाठविलें होतें,
पण त्यांकडून मला मिळालें नाहीं या बदल मला फार वाईट वाटलें ! त्या
पत्रांत “मी तुम्हाकडेसच आहे” वगैरे मजकूर होता असें मागाहून मला
श्रीयुत रेडकर यांच्याकडून समजलें. लोंच दुसरे दिवशीं खालील स्वप्न
झालें तें.

स्वप्न श्रीसमर्थ वाग्देव महाराज व श्रीसमर्थ साईबाबा मुंबईत
आमचे घरी झेंडयाजवळ (श्रीसमर्थ वाग्देव महाराजांनीं स्थापन केलेला देव
हाच झेंडा) वसले आहेत मी बाहेरून घरांत आलों, त्यावेळीं मला पाहून

श्रीसमर्थ श्रीवाग्देव महाराज श्रीसाईबाबांस म्हणाले "हा वचन घाली जायला" व मला म्हणाले "थळी हांस नमस्कार कर" श्री साईबाबा दोन्ही पाय जोडून गुह्ये वर करून व गुह्यांभोंवती आपले दोन हात ठेऊन दोन्ही हातांनी कातर घालून बसले होते. मी श्रीसाईबाबांस नमस्कार करावयास गेलो तेव्हां त्यांनी आपले दोन्ही हात माझ्या गुह्याकडे करून आपली जिह्या जरा बाहेर काढून "हें काय हें काय" असे म्हणाले नंतर मी त्यांस परत नमस्कार करावयास गेलो तेव्हां दोन्ही पाय माझ्या सन्मुख करून हास्य मुखानें आनंदयुक्त मुद्रेन मला प्रेमानें पददर्शन दिलें व कांहीं बोलले नाही. श्रीसमर्थ वाग्देव महाराज पाहत होते. नंतर जागृत झालों.

प्रत्यक्ष—हें स्वप्न रात्रौ सरासरी दोन वाजतां झालें होतें. कर्मधर्मा-नुसार त्या दिवशी श्रीसमर्थ वाग्देव महाराजांचा मुकाम घरी होता. झालेलें स्वप्न मी श्रीसमर्थांस त्याच वेळीं निवेदन केलें तेव्हा श्रीसमर्थ मला म्हणाले "तूं कधीं त्यास पाहिले होतें काय?" मी उत्तर केलें त्यांस प्रत्यक्ष पाहिलें नाही परंतु त्यांचा फोटो मात्र पाहिला आहे. मला कांहीं दिवसांपूर्वी एका-एकी त्यांस पाहण्याची फारच प्रेमपूर्वक उत्कंठा झाली व त्यांच्या शिडीत चाललेल्या लोला माझ्या हृदयांत न पाहतांच येऊं लागल्या तेव्हां मला अक-स्मात् प्रेरणा झाल्यामुळे त्या समयाला अनुसरून कांहीं कविता झाल्या त्या- लिहून श्रोयुत दीक्षित यांच्या नावी पाठविल्या. त्याचें उत्तर त्यांनीं पाठविलें होतें तें माझ्या हातीं आलें नाही. त्या उत्तरांत "मी तुझ्याच जवळ आहे" असे लिहिलेलें समजलें हें ऐकून श्रीसमर्थ म्हणाले "ते साईबाबाच खरे ते व मी एकच आहोंत. मीच तुला त्यांचें दर्शन देवविलें"

संत भक्तांची चरणधूळ

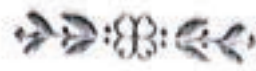
कृष्ण जगन्नाथ थळी.

श्रीसंतसंघ पुस्तकमाला कार्याश्रम रामसेवक चित्रालय मुंबई नं. ४.

मुंबई पौष्य वद्य १४ शके १८४५.

अध्याय १८ वा.

श्रीगणेशायनमः । श्रीसरस्वत्यैनयः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥
 श्रीकुलदेवतायैनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥
 श्रीसद्गुरुसाईनाथायनमः ॥

जयसद्गुरो परम नित्या । जयसद्गुरो ब्रह्मसत्या ॥
 अनुभवे दाविसी जगन्मिथ्या । माया नियंत्या जयजया ॥ १ ॥

जयजयाजी अनाद्यनंता । जयजयाजी द्वंद्वोतीता ॥
 जयजयाजी विकाररहिता ॥ निर्जरूप बोधिता तूं एक ॥ २ ॥

सागरीं रिघाली करूं आंधोळी । परतेल काय सैधवांची पुतळी ॥
 हेंतो न घडे कदाकाळीं । तुजजवळीही तैसेच ॥ ३ ॥

वेदश्रुती हीं जयाविशीं । विवाद करिती अहर्निशी ॥
 तें अलक्ष्य तूं बोटानें दाविशी । अप्रयासीं भक्तांसीं ॥ ४ ॥

आलाच दैवाचा योग जर का । पडला पुरेका तुझा गर्का ॥
 मग हा आपुला वाहा परका । नाही या कुतर्का स्थान तें ॥ ५ ॥

गताध्यारीं कया पावन । ब्रह्म गुंडाळ्याचें आविष्करण ॥
 ब्रह्मार्थियाचें लोभावरण । प्रतिबंध कारण वर्णिलें ॥ ६ ॥

१ नाशरहिता. २ निर्द्वन्वा ३ निर्विकारा ४ स्वरूप ५ मिठाची बाहुली
 ६ वेदा.

आतां मदेनुग्रह कथा । श्रवण कीजे आदरें श्रोतां ॥
 अनुभवा येईल तुमच्या चित्ता । मार्ग दर्शकता वावांची ॥ १० ॥
 ही ही आहे गोड वार्ता । ती मी कथितों यथार्थतां ॥
 श्रोतां आपुलालिया स्वार्था । स्वस्थ चित्ता परिसात्री ॥ ८ ॥
 असतां श्रवणार्थी सादर । वक्त्यास उल्हास आणि आदर ॥
 हृदया फुटे प्रेम पाझर ॥ आनंद निर्भर उभयतां ॥ ९ ॥
 न करितां बुद्धिभेद तिळभर । जैसा जयाचा अधिकार ॥
 तैसाच त्यास मार्ग साचार । उपदेश पुरःसर दाविती ॥ १० ॥
 ऐसें कितिएकांचे मते । गुरूनें जें कथिलें ज्यातें ॥
 कथितां नये तें इतरांतें । विफल होते गुरुवाणी ॥ ११ ॥
 हेतो केवळ काल्पनीक । नसतें स्तोम निरर्थक ॥
 प्रत्यक्ष काय स्वप्नोक्त ही देख ॥ कथिती सत्बोधक सकळांतें ॥ १२ ॥
 मानाल जरी हें अप्रमाण । बुधकौशिक ऋषि प्रमाण ॥
 रामरक्षा दीक्षेचें स्वप्न । केलें कथन सर्वत्रां ॥ १३ ॥
 गुरु वर्षाकाळींचे घन । आवडी वर्षती स्वानंदजीवन ॥
 तें काय ठेवावें कोंवून । यथेच्छ सेवून सेववावें ॥ १४ ॥
 लेकराची धरून हनुवटी । माय त्याच्या आरोग्यासाठीं ॥
 मायाळूपणें पाजी गुटी । तीच हतवटी वावांची ॥ १५ ॥
 मार्ग त्यांचा नव्हता गुप्त । कोण्या रीती कैसा अवचित ॥
 निजभक्तांचा हेतु पुरवित । सावचित्त तें ऐका ॥ १६ ॥
 धन्यधन्य सद्गुरू संगती ॥ कोणा वर्णवे तियेची महती ॥

१ मजवर झालेल्या अनुग्रहाची गोष्ट. २ जसी झाली तसी. ३ कथं नये.
 ४ स्वप्नांत सांगितलें. ५ दाटून.

आठवितां एकेक तयांच्या उक्ती । निजस्फूर्ति उचंवळे ॥ १७ ॥
 प्रेमें करितां ईश्वरार्चन । गुरुसेवा गुरुपूजन ॥
 होईल गुरुगम्य संपादन ॥ इतर साधन तें फोल ॥ १८ ॥
 विक्षेप आणि आवरण ॥ तेणें हा भवमार्ग संकीर्ण ॥
 गुरुवाक्य दीपकिरण । निर्विघ्न मार्गदर्शक ॥ १९ ॥
 गुरु प्रत्यक्ष ईश्वर । ब्रह्मा विष्णू महेश्वर ॥
 गुरुचि वस्तुतः परमेश्वर । ब्रह्म परात्पर गुरुराय ॥ २० ॥
 गुरु जननी गुरु पिता । गुरु त्राता देव कोपतां ॥
 गुरु कोपतां कोणी न त्राता । सदासर्वदा जाणावें ॥ २१ ॥
 गुरु दर्शक प्रवृत्तीचा । तीर्थव्रत निवृत्तीचा ॥
 धर्माधर्म विरक्तीचा । वेदश्रुतीचा प्रवक्ता ॥ २२ ॥
 उघडूनि बुद्धीचे डोळे । संत दाविती निजरूप सोहळे ॥
 पुरविती भक्तीचे डोहळे । अति कोवळे कारुणिक ॥ २३ ॥
 तेणें विषय वासना मावळे । निद्रेंतही ज्ञानचि चावळे ॥
 विवेक वैराग्य फळजावळें । कृपावळें हातीं ये ॥ २४ ॥
 जाहलिया सत्समागम ॥ संतसेवा संतप्रेम ॥
 स्वर्थे भक्तकाम कल्पद्रुम । सर्व श्रम निवारी ॥ २५ ॥
 सदा असावें सत्परायण ॥ कराव्या संत कथा श्रवण ॥
 वंदावे संतांचे चरण । पापक्षालन होईल ॥ २६ ॥
 लॉर्ड रे जें इलाखाधिपती । क्राफर्डशाही घातली पालथी ॥
 तत्कालीन एक प्रसिद्ध कीर्ती । लागले भक्तीस बाबांच्या ॥ २७ ॥

हा संसार तापत्रय खोटा । व्यापार धंद्यांत आला तोटा ॥
 मनास कंटाळा घीट मोठा । घेतला लोटा निघाले ॥ २८ ॥
 चित्त झालें अति अस्थिर । वाटे प्रवासा जावें दूर ॥
 सेवावा एकांत सुखकर । ऐसा विचार दृढ केला ॥ २९ ॥
 जीव जें पडे अतिसंकटीं । देव आठवे तदा कर्णी ॥
 मग तो भक्त करी हकाटी । लागे पाठी देवाच्या ॥ ३० ॥
 परी न लागतां दुष्कर्मा ओहटी । देवाचें नांव येईना ओटी ॥
 मग सप्रेमता पाहूनि जगजेठी । संत भेटी करवितो ॥ ३१ ॥
 तैसेच त्या भक्ताचें जाहलें । पाहूनि संसारा अति कावले ॥
 स्नेही त्याचे वदते झाले । हितवचन वहिलें तें ऐका ॥ ३२ ॥
 कांहो आपण शिरडीस जाना । समर्थ साईनाथांचें दर्शना ॥
 करा कीं तयांस प्रार्थना । दयाघना त्या संता ॥ ३३ ॥
 क्षणैक संत संगती लाधते । चंचल मन निश्चल होतें ॥
 तात्काळ हरिचरणीं जडतें । मग अवघड तें परताया ॥ ३४ ॥
 देशोदेशीचे लोक जाती । साईपदरजीं लोळती ॥
 महाराजांच्या आज्ञेत वर्तती । अभीष्ट पावतीं सेवेनें ॥ ३५ ॥
 ऐसी तयाची प्रसिद्ध कीर्ती । आवालवृद्ध सर्व जाणती ॥
 तयांस येतां काकुळती । दुःखनिवृत्ती लाधाल ॥ ३६ ॥
 शिरडी सांप्रत पवित्र स्थान । यात्रा वाहे रात्रंदीन ॥
 तुम्हीही पहा अनुभव घेऊन । संतदर्शन हितकारी ॥ ३७ ॥
 आवर्पणें उद्दिग्ध अकिंचन । अवचित वर्षे विपुल घन
 होतां भुकेनें व्याकूळ प्राण । पंचपक्वान्न वाढिलें ॥ ३८ ॥

१ नांवानें एकसारख्या हाका मारणें. नामस्मरण करणें. २ तोंडी.
 ३ कातावलेले. ४ इच्छित मनोरथ. ५ दरिद्री.

तैसी स्नेहानें कथिली वार्ता । मानवली ती तया भक्ता ॥
 अनुभव घ्यावा आलें चित्ता । धरिला रस्ता शिरडीचा ॥४९॥
 आले गांधी घेतलें दर्शन । पायीं घातलें लोटांगण ॥
 तत्काल तिवाले नयन । समाधान जाहलें ॥ ४० ॥
 जें पूर्णब्रह्म सनातन । स्वयंजोती निरंजन ॥
 पाहून ऐसें साईचें ध्यान । सुप्रसन्न मन जाहलें ॥ ४१ ॥
 वाटलें पूर्वार्जित सभाग्यता । तेणेंच हे पाय आले हाता ॥
 चित्तास लाधली शांतता । निश्चितता दर्शन ॥ ४२ ॥
 उपनाम जयांचें साठे । अंतरीं निश्चयाचे मोठे ॥
 गुरुचरित्र प्रारायण नेटें । नेमनिष्ठें आरंभिलें ॥ ४३ ॥
 सप्ताह पूर्ण होतां निशीं । बाबा देती दृष्टांत त्यांशीं ॥
 निजकरीं घेऊनि त्या पोथीशीं । अर्थ साठ्यांसीं समजावित ॥४४॥
 स्वयें स्थित निजासनीं । समोर साठ्यांस बैसवूनी ॥
 गुरुचरित्राची पोथी घेऊनी । निरूपणीं तत्पर ॥ ४५ ॥
 बाबा ग्रंथावर्तन करिती । पुराणिकसे कथा निरूपिती ॥
 साठे श्रोतेपणें स्वस्थचित्तीं । सादर ऐकती गुरुकथा ॥ ४६ ॥
 हें काय ऐसें उफराटें । विचारांत पडले साठे ॥
 वाटलें त्यांस आश्चर्य मोठें । कंठ दाटे प्रेमानें ॥ ४७ ॥
 अज्ञान तमउशीसीं । ठेवूनिया मानेपार्शीं ॥
 घोरत पडले जे वासना कुशीसीं ॥ त्यां जागविसी दयाळा ॥४८॥
 पहा ऐसियाही समयासी । थापटोनियां आपणासी ॥
 गुरुचरित्र पीयूषासीं । प्राजिलेंसी कृपाळा ॥ ४९ ॥

असो ऐसा दृष्टांत पढतां । साठे जागृत झाले तत्त्वतां ॥
 कळविती काकासाहेब दीक्षितां । साद्यंत वार्ता घडली ती ॥ ५० ॥
 म्हणती न कळे याचा अर्थ । जाणती एक बाबा समर्थ ॥
 काय कीं न कळे त्यांचें मनांत । काका साद्यंत पुसा कीं ॥ ५१ ॥
 पुनश्च पांठ सुरू करावा । कीं झाला तितकाच पुरा समजावा ॥
 मनोदय बाबांचा पुसावा । तेणेंच विसावा ये मना ॥ ५२ ॥
 मग काका बाबांप्रती । समय पाहूनी स्वप्न निवेदिती ॥
 देवा आपण या दृष्टांतीं । काय साठ्यांप्रती जाणविलें ॥ ५३ ॥
 सप्ताह ऐसाच सुरू ठेवावा । किंवा येथून पुरा करावा ॥
 दृष्टांतार्थ स्वयें विवरोवा । मार्ग दावावा त्यांतें ॥ ५४ ॥
 इतुकीच पायीं माझी विनंती । साठे मोठे भक्त भावार्थी ॥
 कृपा व्हावी त्यांवरती । पुरवावी आर्ती त्यांची ॥ ५५ ॥
 मग बाबा आज्ञापिती । होऊं द्या आणीक एक आवृत्ती ॥
 वाचितांही गुरुची पोथी । भक्त होती निर्मळ ॥ ५६ ॥
 या पोथीचें पारायण ॥ करितां होईल कल्याण ॥
 परमेश्वर होईल प्रसन्न । भवबंधन सुटेल ॥ ५७ ॥
 हे जव बाबांनीं केलें कथन । करीत होतों मी पादसंवाहन ॥
 झालों अंतरीं विस्मयापन्न । वृत्ती स्फुरण पावली ॥ ५८ ॥
 बाबा तरी हें ऐसें कैसें । साठ्यांस फळती अल्पायासें ॥
 माझीं गेलीं वर्षानुवर्षे । सातचि दिवसें फळ त्यांसीं ॥ ५९ ॥
 एकचि पाठ गुरुचरित्राचा । केला साठ्यांनीं साता दिसांचा ॥
 चाळीस वर्षांचा पाठ जयाचा । विचार त्याचा नाहीच कां ॥ ६० ॥

एकास फळती सात दिवसें । एकाचीं निर्फळ सात वर्षे ॥
 बाट पाहें मी चातक प्रकपें । दयाघन हा वर्षेळ कें ॥ ६१ ॥
 येईल कें ऐसा दिवस । प्रसन्न होईल हा संतान्वतंस ॥
 फेडील माझिया मनीची हौस । देईल उपदेश मज काय ॥ ६२ ॥
 भक्तवत्सल श्रीगुरु साई । पहा तयांची काय नवलाई ॥
 मनीं वृत्ती उठली ते समयीं । तात्काळ त्यांहीं जाणिली ॥ ६३ ॥
 ऐशाच अविद्येच्याही पोटीं । बऱ्या वाईट कोट्यानकोटी ॥
 वासना उठती उठाउठी । तितुक्यांची दृष्टी तयांना ॥ ६४ ॥
 मन चिंति तें वैरी न चिंती । हेंतों सर्वास ठावें निश्चिती ॥
 इतर कोणीं जरी तें नेणती । महाराज ओळखती तात्काळ ॥ ६५ ॥
 परी ती माय अतिकृपाळ । पोटांत घाली निंद्य सकळ ॥
 अनिंद्य पाहून प्राप्तकाळ । तितुक्यास चाळण देई ती ॥ ६६ ॥
 तंव तें मनोगत जाणूनी । बाबा बदती मजलागूनी ॥
 उठ त्या शाम्याकडे जाऊनी । रुपये घेऊनी पंधरा ये ॥ ६७ ॥
 बैसे तयापासीं क्षणभर । गोष्टी बोळा परस्पर ॥
 दक्षिणा देईल ती घेऊन सत्वर । येई माघारा परतोन ॥ ६८ ॥
 कृपा उपजली साईनाथा । दक्षिणेच्या करुनि निमित्ता ॥
 म्हणती माग जा आतांचे आतां । रुपये मजकरितां शामाकडे ॥ ६९ ॥
 झालियावरी ऐसी आज्ञा । बैसावया पुढें कोणाची प्राज्ञा ॥
 बैसतां ती होईल अवज्ञा । घेऊनि अनुज्ञा ऊठलों ॥ ७० ॥

१ बाबांचें दर्शन झाल्यापासूनचीं सात वर्षे. २ संतचूडामणी.
 ३ माधवराव देशपांडे.

मग मी तात्काळ गमन केलें । शामरावही वाहेर आले ॥
 होते नुकतेंच स्नान केलें । नेसत ठेले धोतर ॥ ७१ ॥
 नुकतेंच झालें होतें स्नान । धूत वस्त्र परिधान करून ॥
 होते घालीत धोतराची चूण । मुखें गुणगुण नामाची ॥ ७२ ॥
 म्हणती काय मध्येच कोठें । मशीदींतून आलांत वाटे ॥
 चर्येवरी कां चंचलता उमटे । असे एकटे कां आज ॥ ७२ ॥
 या बसा मी आतांच न्हालों । हा पहा धोतर चुणीत आलों ॥
 जातों देवावर पाणी घालों । समजा परतलों ऐसाच ॥ ७४ ॥
 आपण करितां तांबूल भक्षण । तों मी सारितों पूजाविधान ॥
 करुंमग वार्ता सावधान । समाधानपूर्वक ॥ ७५ ॥
 माधवराव घरांत जाती । मग तेथेंच खिडकीवरती ॥
 होती नाथभागवताची पोथी । सहज हातीं घेतली ॥ ७६ ॥
 यदृच्छेनें ग्रंथ उघडला । अकल्पित जेथें आरंभ केला ॥
 प्रातःकाळीं जो अपूर्ण टाकिला । वाचावयाला आला तोच भाग ॥ ७७ ॥
 अति आश्चर्य मना वाटलें । प्रातःकाळीं वाचन जें हेळसिलें ॥
 बाबांनीं तें संपूर्ण करविलें । वरी लाविलें नियमन ॥ ७९ ॥
 नियमन म्हणजे नियम वाचन । न होतां संपूर्ण निश्चित परिशीलन ॥
 अपुरें टाकून नियमितोपासन । स्थानापासून चळूं नये ॥ ८० ॥
 आतां थोडीसी उपकथा । ओघास आली नये टाकितां ॥
 श्रोतां परिसावी सादरतां । या नाथभागवता संबंधें ॥ ८१ ॥

१. भागवताचें एकादश स्कंधावरील एकनाथ महाराजांची मराठी टीका.
 २. आळसानें वाचावयाचें टाकलें. ३. नेमाची उपासना.

तें हें नाथभागवत । गुरुभक्तिरसें परिप्लुत ॥
 साईकृपा पात्रभूत । नित्य दीक्षीतें वाचिती ॥ ८२ ॥
 जगदुद्धाराचिया कारणें । ब्रह्मचाठायीं जें नारायणें ॥
 पेरिलें तें मग नारद क्षेत्रीं त्याणें । बीज आणिलें कणसासी ॥ ८३ ॥
 जया क्षेत्राची दशलक्षणी । केली संवंगणीं वादरायणीं ॥
 शुके परिक्षितीच्या खळ्यांत मळणी । केली निवडणी कणसांची ॥ ८४ ॥
 स्वामी श्रीधरें मारिलें हडप । स्वामी जनार्दनं केलें माप ॥
 रसभरित पक्वान्नें उमोप । नाथप्रताप भोजन ॥ ८५ ॥
 स्कंद एकादश त्यांतीळ जाण । भक्तिप्रेमसुखाची खाण ॥
 तें हें वत्तीसखणीं वृंदावन । नित्य वाचन दीक्षितां ॥ ८६ ॥
 दिवसा तयाचें करिती निरूपण । रात्रौ वाचिती भावार्थ रामायण
 हाही ग्रंथ गुर्वाज्ञा म्हणून । जाहला प्रमाण दीक्षितां ॥ ८७ ॥
 भक्तिसुखामृताचें सार । ज्ञानेश्वरीचा द्वितियावतार ॥
 तो हा नाथांचा मूर्त उपकार । महाराष्ट्रावर उदंड ॥ ८८ ॥
 करोनिया प्रातःस्नान । नित्यनेम साईपूजन ॥
 अन्य देवदेवतार्चन । नैवेद्य नीराजन उरकतां ॥ ८९ ॥
 मग श्रोतां समवेत सविस्तर । पर्यःप्रसाद आल्पाहार ॥
 सारोनि नित्यक्रमानुसार । पोथी सादर वाचिती ॥ ९० ॥
 जया गोडिये सहस्र पारायणें । भगवत्परायण तुकारामां ॥
 केलीं भंडार्यावर एकांतपणें । ते गोडी कवणें वर्णावी ॥ ९१ ॥

१. पूर्ण भरलेले २ श्री. हरी सिताराम दीक्षित. ३ सूप घेऊन
 झडपणें तें. ४ पुष्कळ. ५ वत्तीस अध्याय ज्याला आहेत असें. ६ दुधाचा
 नैवेद्य. ७ अल्प फलाहार. ८ या नांवाच्या डोंगरावर.

हा महा प्रासादिक दिव्य ग्रंथ । दीक्षित शिष्य निष्ठावंत ॥
 म्हणोनि जीवांच्या उद्धारार्थ । साईसमर्थ आज्ञापिती ॥ ९२ ॥
 जाणें नलगे वनाप्रती । भगवंत प्रगटे उद्धवगीतीं ॥
 श्रद्धायुक्त जे पारायण करिती । भगवत्प्राप्ती रोकडी ॥ ९३ ॥
 भारतीं संवाद कृष्णार्जुनाचा । त्याहून सरस हा कृष्णोद्धवाचा ॥
 तो या भागवतीं उपदेश साचा । प्रेमळ वाचा नाथांची ॥ ९४ ॥
 असो ऐसा हा प्रासादिक ग्रन्थ । ज्ञानदेव भ्रंवार्थदीपिका सम्वंत ॥
 समर्थ कृपाळू साईनाथ । वाचवीत नित्य शिरडींत ॥ ९५ ॥
 सखाराम हरी जोग । तयांस हा बाबांचा नियोग ॥
 साठ्यांचे वाढियांत हा योग । भक्तां उपयोग हा मोठा ॥ ९६ ॥
 प्रत्यहीं या ग्रंथाचें श्रवण । बाबा कित्येक भक्तांलागून ॥
 श्रवण करविती कळवळून । भक्त कल्याण वांछेनें ॥ ९७ ॥
 अगाध बाबांची अनुग्रहकुंसरी । भक्तां उपदेशिती परोपरी ॥
 भक्त जवळी वा देशांतरीं । बाबा अंतरीं सन्नीधची ॥ ९८ ॥
 आपण जरी मशीदीं वसती । कोणाही कांहीं कार्य नेमिती ॥
 तयासीं देऊनिया निजशक्ति । करवूनि घेती तें कार्य ॥ ९९ ॥
 बापूसाहेब जोगाप्रत । वाढ्यांत पोथी वाचाया सांगत ॥
 ते ती वाचीत नित्य नेमस्त । श्रोतेही येत एकाया ॥ १०० ॥
 जोग ही दुपारा भोजनांतो । नित्य जाऊनि बाबांप्रती ॥
 चरण वंदूनि घेऊनि विभूति । आज्ञापन घेती पोथीचें ॥ १०१ ॥

१ या एकादशस्कंदास उद्धवगीत असें म्हणतात. २ ज्ञानेश्वरी. ३ आज्ञा.
 ४ शैली. ५ उदी, अंगारा. ६ पोथी वाचावयास आज्ञा.

कधी वाचीत ज्ञानेश्वरी । कधी ते नाथभागवतावरी ॥
 पारायण मांडीत आनंदनिर्भरी । व्याख्यान करीत अर्थाचें ॥ १०२ ॥
 ऐसी अनुज्ञा झालिया पाठी । भक्त जे येती वावांचे भेटी ॥
 किती एकां पोथी ऐकावयासाठी । उठाउठी पाठवीत ॥ १०३ ॥
 कधी सांगत संक्षिप्त गोष्टी । श्रोता जों सांठवी निजकर्णसंपुटी ॥
 तोंच वावा म्हणत जा उठी । त्या पोथीसाठी वाड्यांत ॥ १०४ ॥
 श्रोता भावार्थी पोथीस जातां । निघावी पोथींतही ऐसीच कथा ॥
 कीं जी पूर्वील कथेची दृढता । अर्थावबोधकता पूर्ण करी ॥ १०५ ॥
 ज्ञानेश्वरांची ज्ञानेश्वरी । अथवा एकनाथाची वैखरी ॥
 वावांच्या कथेचाच अनुवाद करी । श्रोतयां नवल परी ही मोठी ॥ १०६ ॥
 एकाद्या पोथीचा विविक्षित भाग । वाचावा ऐसा नसतांही नियोग ॥
 पूर्व निवेदित गोष्टीचा सुयोग । पोथींत जोग वाचीत ॥ १०७ ॥
 भगवद्गीता भागवत । मुख्यतः हेच दोन ग्रंथ ॥
 भागवत धर्माचें सारभूत ॥ जोग हे नित्य वाचीत ॥ १०८ ॥
 गीता ज्ञानेश्वरी टीका । जया नांव भावार्थदीपिका ॥
 भागवत एकादशमस्कंधनिका । परमार्थ भूमिका नाथांची ॥ १०९ ॥
 असो या नित्य क्रमानुसार । भागवत वाचनाचा प्रचार ॥
 मीही, तें वाचीं निरंतर । पडलें अंतर ते दिनीं ॥ ११० ॥
 कथा एक अर्धी वाचिली । मंडळी मशीदीं जावया निघाली ॥
 वाचतां वाचतां पोथी ठेविली । धांव मारिली मी तेथें ॥ १११ ॥
 इच्छा ऐकाव्या वावांच्या गोष्टी । वावांच्यापरी आणीक पोटी ॥
 भागवत सोडूनि इतर कधीं । नाहीच तुष्टी तयांना ॥ ११२ ॥

येच अर्थी नेटें पाटें । रोदिलें भागवत वाचविलें वाटे ॥
 ऐसें हें बाबांचें कौतुक मोठें । प्रेम लोटे आठवित्ता ॥ ११३ ॥
 असो भागवती कथा संपली । उपकथाही एथें सरली ॥
 माधवरावांची पूजा आटपली । स्वारी आली बाहेर ॥ ११४ ॥
 अहो बाबांचा निरोप आहे । तोच मी घेऊन आलों पाहे ॥
 'शामापासून पंधरा रुपये । दक्षिणा ये घेऊनी' ॥ ११५ ॥
 वैसेलों होतों सेवा करीत । अकस्मात तुमचें स्मरण होत ॥
 "उठ शामाकडे जा म्हणत । दक्षिणेसीं परत ये " ॥ ११६ ॥
 "वैस म्हणाले तयांचें घरीं । विळभर तयासवें वार्ता करी ॥
 बोलून चालून परस्परीं । मग माघारीं तूं येई" ॥ ११७ ॥
 माधवराव जंव हें परिसत । झाले अत्यंत आश्चर्यचकित ॥
 रुपयांऐवजीं नमस्कार सांगत । दक्षिणा म्हणत ही आमुची ॥ ११८ ॥
 बरें असो एक झालें । पंधरा नमस्कार पदरीं बांधले ॥
 परी वार्ता करावयास या कीं वहिलें । म्हणूनि म्हटलें तयांस ॥ ११९ ॥
 काय गोष्टी सांगतां सांगा । फेडा कीं माझ्या श्रवण पांगा ॥
 बाबांची निर्मळ यशगंगा । दुरितभंगा करू का ॥ १२० ॥
 मग माधवराव म्हणती वैया । या देवाचा खेळचि ऐसा ॥
 तुम्हीही सर्व जाणतसां । क्षणैक विसावा ध्या वसा ॥ १२१ ॥
 हें ध्या पान हा ध्या काथ । चुना सुपारी आहे ढब्यांत ॥
 हा मी आलों एका क्षणांत । टोपी ढोक्यांत घालूनी ॥ १२२ ॥

१ नित्यपाठापैकी वाचावयाची बाकी राहिलेला भाग. २ दक्षिणेसह.

अगाध साईबाबांच्या लीला । किती म्हणून मी सांगू तुम्हाला ॥
 आपण काय थोड्या देखिल्या । शिरडीस आल्यापासोनी ॥१२३॥
 मी तो केवळ खेडेवळ । आपण शहरवासी सकळ ॥
 काय बानाव्या आपणाजवळ । लीला अकळ तयांच्या ॥१२४॥
 येतो म्हणूनि घरांत गेले । देवास फूल पान वाहिलें ॥
 तात्काळ टोपी घालून आले । बोलत बसले मजसवें ॥ १२५ ॥
 काय देवाची अतक्य लीला । कोण जाणेल याची कळा ॥
 अंत नाही यांच्या खेळा । खेळून खेळा निराळा ॥ १२६ ॥
 काय तुम्ही विद्येचे भोक्ते । एकाहूनि एक ज्ञाते ॥
 आम्हा गांवढळां काय कळतें । चरित्र अकळतें बाबांचें ॥१२७॥
 ते काय गोष्टी वार्ता न सांगती । आम्हापाशीं किमर्थ पाठविती ॥
 त्यांची करणी तेच जाणती । मानवी वृत्ती नाही ती ॥ १२८ ॥
 आलेंच आतां ओघावरीं । गोष्टही मज आठवली बरी ॥
 करूं वार्ता कांहीतरी । वेळ साजरी करूं कीं ॥ १२९ ॥
 प्रत्यक्ष आमुचे दृष्टीसमोर । कथितो येथें घडलेला प्रकार ॥
 ज्या मनीं जैसा निर्धार । तैसा ते पार पाडिती ॥ १३० ॥
 कधीं कधीं बाबाही किती । मनुष्याचा अंत पाहती ॥
 भक्ति प्रेम कसास लाविती । तेव्हांच देती उपदेश ॥ १३१ ॥
 "उपदेश" हा शब्द कानी पडतां । स्मरली साठ्यांची गुरुचरित्र कथा ॥
 सकृदर्शनीं जणु विद्युल्लता । चमकली चित्ता माझिया ॥ १३२ ॥
 नसेल काही शामाची योजना । मशीदींतील मम चंचल मना ॥
 स्थैर्य आणावयालागीं कल्पना । अघटित घटना बाबांची ॥१३३॥

असो ही जी उठली वृत्ती । तैसीच दावून ठेविली चिर्ती ॥
 कथा श्रवणीं दुणावली आर्ती । तियेची पूर्ती संपादू ॥ १३४ ॥
 मग बाबांच्या गोष्टी वार्ता । थोड्या थोड्या सुरु होतां ॥
 आनंद वाटू लागला चित्ता । भक्त वत्सलता पाहूनी ॥ १३५ ॥
 पुढें आणीक कथा सांगती । म्हणती एक देशमुखीण होती ॥
 तियेच्या पहा आलें चिर्ती । संत संगती करावी ॥ १३६ ॥
 ऐकून साईबाबांची कीर्ति । संगमनेरचे लोकां संगती ॥
 आली बाई शिरडी प्रती । दर्शन प्रीती बाबांच्या ॥ १३७ ॥
 खाशात्रा देशमुखाची ही आई । नाम इयेचें राधाबाई ॥
 निष्ठा धरून साईचे पायीं । दर्शन घेई साईचें ॥ १३८ ॥
 दर्शन घडलें यथासांग । गेला मार्गीचा शीण भाग ॥
 जडला श्री चरणीं अनुराग । कार्यभाग आठवला ॥ १३९ ॥
 होती तियेच्या मनीं आर्त । गुरु करावे साईसमर्थ ॥
 करितील उपदेश यथार्थ । जेणें परमार्थ साधेल ॥ १४० ॥
 बाई वयानें म्हातारी । निष्ठा अत्यंत बाबांवरी ॥
 मिळावा उपदेश कांहींतरी । निर्धार अंतरीं हा केला ॥ १४१ ॥
 बाबा जोंवरीं मजला स्वतंत्र । देती न एकादा कानमंत्र ॥
 करिती न मज कृपापात्र । तोंवरी अन्यत्र जाणेंना ॥ १४२ ॥
 व्हावा साईमुखींचाच मंत्र । घेतां इतरत्र तो अपवित्र ॥
 श्री साई संताग्रणी पवित्र । अनुग्रह पात्र मज करो ॥ १४३ ॥
 करुनि ऐसा अंतःकरणें । दृढनिश्चय त्या वृद्ध बाईनें ॥
 वर्ज्य करुनि खाणें पिणें । घेऊनि धरणें वैसली ॥ १४४ ॥

आधींच वयानें म्हातारी । पोटांत अन्न नाही तिळघरी ॥
 पाणीही पिईना घोटभरीं । श्रद्धा भारीं उपदेशीं ॥ १४५ ॥
 तीन दिवस अहनिशि । म्हातारी राहिली उपवाशी ॥
 बावा उपदेश देतील जे दिशीं । प्रायोपवेशी तोंवरी ॥ १४६ ॥
 मंत्रोपदेश घेतल्याविणें । किमर्थ शिरडीचें जाणें येणें ॥
 उतरल्या स्थळीं घेतलें धरणें । निर्वाण तीणें मांडिलें ॥ १४७ ॥
 अन्न पान केलें वर्जन । ऐसें तप ते तीन दिन ॥
 करितां कष्टली देशमुखीण । उदासीन बहु झाली ॥ १४८ ॥
 माधवरावास विचार पडला । प्रकार हा तब नाही भला ॥
 काय करावें या भवितव्याला म्हातारी मरणाला भिईना ॥ १४९ ॥
 मग ते जाऊनि मशीदिशीं । बैसते झाले बावापाशीं ॥
 नित्याच्या कुशलवृत्ताशीं । आदरेशीं ते पुसत ॥ १५० ॥
 शामा आज काय विचार । ठीक आहेना समाचार ॥
 तो नारायण तेली चळला फार । गजी अनिवार मजलागीं ॥ १५१ ॥
 पाहोनि म्हातारीचा विचार । शामा आधींच कष्टी फार ॥
 कैसें करावें तरी साचार । पुसे निर्धार बाबांसी ॥ १५२ ॥
 हें काय गौडबंगाल देवा । खेळ आपुल्या इतरां न ठावा ॥
 त्वां माणसें एकेक आणावीं गावां । आम्हा पुसावा विचार ॥ १५३ ॥
 ती देशमुखीण वयातीत । अन्नापाण्याविरहित ॥
 राहिली तीन दिवस उपोषित । तुजवरी हेत धरूनी ॥ १५४ ॥
 म्हातारी ती परम हट्टी । तुझिया पायीं निष्ठा कट्टी ॥
 तूं तो तीस न पाहसी दृष्टी । करितोसि कष्टी कां तिस ॥ १५५ ॥

१ अन्न व पाण्यावांचून व्रतस्थ वसणें. २ 'नारायण तेली' हें अंतस्थ
 एखाद्या दुष्टवृत्तीला अनुलक्षन श्रीसाईबाबा वरचेवर म्हणत असत.

आधींच तें शुष्क काष्ट । दुराग्रही महा खाष्ट ॥
 अन्नावीण वाटतें स्पष्ट । प्राणचि नष्ट होतील ॥ १५६ ॥
 म्हणतील म्हातारी गेली दर्शना । उपदेशाची धरून वासना ॥
 साईबाबांसी नाहीं करुणा । केलें मरणाधीन तिला ॥ १५७ ॥
 बाबा घडो न दे ऐसा प्रवाद । सांगोनि तिचा तिला हितवाद ॥
 कराना का तिजवरीं प्रसाद । हा अप्रैमाद निरसा कीं ॥ १५८ ॥
 अंगांत नाहीं उरलें त्राण । कासावीस होतील प्राण ॥
 म्हातारी ती पावेल मरण । तुम्हांस अपशरैण येईल ॥ १५९ ॥
 म्हातारीचें दुर्धर व्रत । आम्हास पडली चिंता बहुत ॥
 दुर्दैवें म्हातारी जालिया मृत ॥ गोष्ट अनुचित घडेल ॥ १६० ॥
 म्हातारीनें मांडिला त्रांगा । न करितां तिजवरीं कृपानुरागा ॥
 दिसे न धडगत तिची मला गा । स्वमुखें सांगा तिस कांहीं ॥ १६१ ॥
 झाली सीमा अध्यायाची । पुढील श्रवणेच्छा श्रोतयांची ॥
 पुढील अध्यायीं पुरेल साची । प्रेमरसाची ती जोड ॥ १६२ ॥
 पुढें बाबांनीं प्रेमळणें । उपदेश जो केला त्या म्हातारी कारणें ॥
 तयाचिया सादर श्रवणें । उठल धरणें अविद्येचें ॥ १६३ ॥
 हेमाड साईपायीं शरण । श्रोतयां घाली लोटांगण ॥
 अल्पायासें भवतरण । कराया श्रवणतत्पर व्हा ॥ १६४ ॥
 स्वस्ति श्री संतसज्जनपेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ॥
 श्रीसाईसमर्थ सच्चरिते । मदनुग्रह नाम अष्टादशोध्यायः ॥

श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥

१. लोकांत परस्परांत बोलणें. २. दोषारोप. ३. अपेक्षा ४. निर्वाण.

मासिक सुरु करण्यांत याच्या चालकांचा हेतू याची जपाई व लवचकेच भागून राहिलेले उत्पन्न श्रीसाईबाबांच्या एकादे फंडास जमा व्हावे असा असल्यामुळे, प्रत्येक वर्गणीदाराने मनांत आणण्यास आपापल्या स्नेहामधून निदान एक तरी वर्गणीदार मिळविण्याचे श्रेय घेतल्यास एकांदरीने कितीतरी मदत केल्यासारखे होणार आहे. शिवाय अशा रितीने मदत करणाऱ्याने श्रीसाईसमर्थाची पर्यायाने सेवा केल्यासारखेच होणार आहे.

विनंति.

या पुढे श्री साईलीलेचे अंक दर महिन्याचे पार्ष्णिमेपर्यंत पोश्रांत पडतील व ते ग्राहकांस दर महिन्यास वय १० पर्यंत पोहोचले जातील अशी तजवीज ठेविली आहे. पोश्रांत क्वचित् अंक गहाळ होत असतील व त्यामुळे जर ग्राहकांना अंक न मिळाल्याची तक्रार पुढील महिन्याचे अमावास्येपर्यंत आमचेकडे केली तरच त्यांना पुन्हा अंक पाठविण्यांत येईल. कांहीं अपरिहार्य अडचणीमुळे या महिन्याचा अंक ग्राहकांचे हाती जरा वेळाने पडत आहे त्याबद्दल ते क्षमा करतील अशी त्यांस विनंती आहे.

श्री साईलीला मासिकाची वार्षिक वर्गणी तीन रुपये. टपाल हांशील-सह तीन रुपये सहा आणे. व्ही पी. ने तीन रुपये आठ आणे. फुटकळ अंकास पांच आणे.

नोटीस.

या मासिकासंबंधाने पत्रव्यवहार करणे तो खाली सही करणार यांच्या नावाने खाली लिहिलेल्या पत्त्यावर करावा.

गोविंद रघुनाथ दाभोळकर.

श्रीसाईलीला आफिस ५-सेंट मार्टिन्स रोड चांदे, बी. बी. रेल्वे.

शिडी येथील

श्री सद्गुरु

साईनाथ सगुणोपासना.

हे पुस्तक मूल वे० सं० कु० जा० भाष्य यांनी शक १८३३ त तयार केले होते. सांप्रत त्यांची सुधारून वाढविलेली नवीन आवृत्ती छापण्यांत आली आहे.

श्रीसमर्थ साईनाथ महाराज यांच्या त्रिकाल अंरितीचे वरी म्हाटली जाणारी पद्ये, व भजनकाळी म्हणावयाजोगी सदरे शास्त्री भाष्य यांनी तयार केलेली पद्ये, परापूजा व मानसपूजा यांचा या लहानशा पुस्तकांत नमूद केला आहे. पुस्तकांची किंमत दोन आणे देविली आहे.

हरि सीताराम दीक्षित

पुस्तक मिळण्याचे ठिकाण—श्री साईलीला ऑफिस.

रा. रा. गोविंद रघुनाथ दाभोलकर.

५ सेंट मार्टिन्स रोड, बांदे.

चिटणीस श्री शिडी संस्थान कमिटी

शिडी, पो. राहते, जि. अहमदनगर

हे पुस्तक श्रीलक्ष्मीनारायण छापखाना, ३६४ ठाकुरद्वार, मुंबई

येथे अनंत आत्माराम मोरमकर यांनी छापून

रा. आ. तखड यांनी ५ सेंट मार्टिन्स रोड बांदे येथे

प्रसिद्ध केले.